

Staten Generaal Soldaten in Ophemert

Tijdens de 80-jarige oorlog trokken verschillende strijdende partijen door het land. Soms op de vlucht, soms met een tactische beginsel en ook optrekkend en aanvallend als er weer een slag geleverd moest worden. De dorpen in het midden van het land waren vaak slachtoffer van deze bewegingen. Zo ook de dorpen in de Tielervwaard. Achteraf konden ze schadeclaims indienen als de Staatse troepen weer in ingekwartierd werden bij de inwoners. Zij draaiden dan op voor kost en inwoning. Zij ondervonden meer dan eens hinderlijke bij effecten. Soldaten waren een ruw volk die met geweld inwoners het huis uit jaagden, de beste slaapplekken innamen en de provisiekast leeghaalden. Ook werden onder de neus van de eigenaren kippen en varkens geslacht. Het maakte in die tijd niet uit welk leger er voorbijtrok vijandelijk of eigen. De plattelanders werden beroofd door vijand en vriend. Ophemert, de plaats waar mijn oudst bekende voorouders woonden maakten zo'n lijst op. Gelukkig met de namen van de benadeelden. Hieronder een transcriptie over het dorp in 1601.

H.A.P. (Tosco) van Gessel Gouda

OPHEMERT

Staten Generaal 12548.113

Fol. 1

Inlegeringe inde dorpen van Tielrewert 1601

Fol. 2

Wij scholt ende buermiesteren onderschreve.
Doen kondt ende betuijgen mits desen warachtich
Toe sijn van geleden sgaeden onlanghs in den
Dorpe van ophemert geleden als volgt.

Welc den als die soldaeten op trocken nae Rijnberck, het **Jan Chlasen Tsijmen** huijs een gans van lem knechten **sijmon** huijs gecomen daer van een partie vertrocken den luyttenant en vandrigh tot 35 man toe, daergebleven hebben hem in kost en bier, ende gekost - 25 gulden-

met het geen datse **jan chlassen** naemen aen vlijsh en better homden, slaepplaeckens, ende doen die muer inde kelder getrocken ende dar vutgchalt daer nae noch eend die **Graff van holloe** van sijn genaede ruytter tot acht toe;

noch doent leger nae Rijnberck, het den **scholtus van Ophemert**, gehaet 55 man vande **Graff van Hollax** garde in huijs gehad vier nach en drie daegen hen gekost aan bier 6 tonnen ider van 7 gulden 10 stuvuer, dar op ontvangen van die genieme soldaten negen gulden

noch het scholtus boven sijn beloften gehalden die hem kosten 3 schepel haeffen, behalleffen sijn kost en bier

als captein Eimberssen mit sijn companie van Tijll naer Horssen vertrock, het tophemert een nach geloesirt dar van den scholtus gehaet het 8 soldaten kosten hem an kost en bier 6 g-

ende opt tselve pas het **captei Eimberssen** den **scholtus van Ophemert** bij hem (F) oneswen tot **Tijs Sieberts** huijs, ende den scholtus belast dat hij In die kerrick alder die soldaten orre wacht waren halende een ton bier solde krijgen tselve den scholtus niet doen wolde over sollix dat den **captijn Eimberssen** den scholtus driecheden teslan ende moest door gaen, alsoe dat den captin sijn soldaten des scholten bi prijs gaeff, tot 26 saemen, ende sacht tegen den scholt gaet nou ende klaegt . oven **juncer Gijessen**

opt tselve paas is **captin Eimberssen** tot Ophemert geloessen geweest tot **Tijs Sieberts**, mit sijn luytenant, vandrig , twee saziantten, twee tromslagers, ende drie knechten, de die soldaten die wacht hielden, in alles affgedroncken vier tonne bier ider van ses gulden, ende aen kost vier gulden, boven dat noch een waegen moetwillig verbrandt

Ende alst leger nae Rijnberk vertrock het Tijs Sieberts gehadt een luyttenandt mit twee sariandten , en 30 adelborsten offte soldaten, Van sijn genaede den **Graffe van hollocs** garde, die op den dinijste dach quaemen ende saeterdachs dar nae vertrocken hebben bij Tijs ..... vertert 8 g-5 st

Fol. 3

Den 14 ocktober anno 1601 stilo veteris, is int derrep van Ophemert gecomen den Cornelis vande schotssen companij ende hebben die selve moeten beletten , ende alder schaede gedaen gelicke vollght, ende sijn **dodder** den .. dach vertrocken,

Ardt Jansen belet - 6 man behalleffen die daer noch in quamen vallen , hebben hem gecost an kost ende bier .. als 12 gulden ende nogh daerenboven met datse in het huijs quamen sijn soen geforsert geslaegen ende gestoeten, etc.

Ott van Beest - 2 soldaten, kost en bier gegeven ende daeren boven hem affgeschaet een gulden, forit - 1 gulden

Johan Cornelissen sijn soldaten boven kost en bier haer moeten geven twalleff stuever, forit - 0 - 12 st.

Chlaes Roetgersen sijn soldaten boven kost en bier moeten geven 10 st. fact 0 - 10 st SID

Johan Goessens sin soldaten, hem gekost aen kost en bier vijff gulden, ende hebben hem des midder nachts mit een blanck rappier utter sijn bed gehalt, ende ten huijsse vutgejacht, facit- 5 gulden

Jan van Beest 2 soldaten, vier far – 4 gulden
Nogh affgeschadt darboven 11 stuever farit - 0 - 11 st

Saer Jansen 2 soldaten, an kost en bier een dalleder facit - 1 g - 10 st
Ende daer en boven moeten geven een gulden facit -1 g -0-

Ott de Beij een soldaet aen kost en bier facit - 1 g - 10 st

Wemmer Berntssen en soldaet aen kost en bier - 1 g - 10 st
hem darenboven moeten geven, dat vercken den hals mit aff stack - acht stuver, facit - 0 - 8 st

Wolter Roetiars gchalden den vendrich mit 5 soldaten
en jungen, die anwel mit gereken topt gezingst
over slaegen ende mer gekost als cht gulden facit - 8 guldens

Fol. 4

Toenis die Kemp, een soldaet aen kost bier gekost - 1 g - 10 st
ende boven dat hem noch aen geld moeten geven 15 st - 0 - 15 st

Gerdt van Beest, ende **Gerdt Klassen**, wonende in
een huijs gehadt - 6 soldaeten hebben den ganssen nacht
gedroncken ende an kost en bier voor ses gulden facir - 6 gulden
daer en boven affgescaedt een gulden facit - 1 gulden

Dierick Claessen - 4 soldaten an kost en bier vor - 4 gulden/
ende boven dat haer nogh aen gelt moeten geven 2 g - 2 gulden/

Aerdt Hanricksen 1 soldaet het in fen biers facit - 0 - 5 st
dan het hem affgeschadt - 24 stuevers datse sijn schaep
den hals mit aff ende staeken facit - g - 4 st

Jan Chlassen het die captin gehadt mit vijff soldaten/
en een waegen mit vier perden, ende den vourman
aen kost en bier, mer als 10 gulden facit- 10 gulden

Cornelis Arijensen sin belet 4 soldaten, hebben hem
affgeschadt 3 gulden 10 st. ende loeppen op een ander eeten en drincken, facit - 3 g - 10 st

Chrin Jansen - 2 soldaten aen kost en bier fac - 5 gulden
ende daer en boven hem an gelt moeten geven een g - gulden

Huijbert Cornelissen - 3 soldaeten an kost en bier - 4 g - 10 st

Gerdt Goessensen van Doern - 4 soldaten an kost en bier mer dan 7 gulden facit - 7 gulden
ende hebben hem utter sijn kaemer gehalt daer hij lach ten sliep, ende hem willen duijngen dat
hij een kan van twee bier groet, met eenen dronck uutt drincken solde

Henderick Jansen - 1 solder aen kost ende bier vor een gulden facit - 1 gulden/

Folio 5

Gerit Maessen - 1 soldaet/ an kost en bier gekost - gulden/ -
ende dar boven noch aen gelt affgetrost 16 st. - 0 - 16 st

Albert Jansen de Bie - 1 soldaet an kost en bir - 1 g - 10 st-

Arien van Beest - 2 soldaten an kost en bir - 4 gulden/ -

Goessen Otten - 3 soldaten an kost en bir - 4 g - 10 st

Dierick Alartsen - 4 soldaten, behalleffen den
bijloep/ an kost en bier 7 gulden facit - 7 g - 0 -
ende hebben hem indernacht utter huijs geiacht

Gerdt Janssen van Doern, 1 soldaet die hem
gekost hedt in kost en bier - 34 stuever fac. - 2 g - 14 st -

Hendrick Lenersen 1 - 1 soldaet hem gekost in kost en bier 30 stuever fac - 1 g - 10 st-

Jan Rutgersen - 2 soldaten aen kost en bier vijffich stuevuer facit - 2 g - 10 st -

Elsid 132/stinsil

Toennis Cornelissen 1 soldaet, in kost en bier 30 stuever facit - 1 g - 10 st -

Jan Fermijn - 2 soldaten/ an kost en bier - 2 gulden-
ende daren boven hem ten huijss utgeiacht

Tijs Gijsberts 1 soldaet ane kost en bier drie gulden facit - 3 gulden/ -

Den scholtus tot Ophemert - 2 soldaten an kost
en bier - 9 vaemen die vaem 5 st, facit - 2 g - 5 st -
noch des mergens indt optrecken een captin
comende van Waijennoij mit 11 soldaten dorren
bedwanck hem etten ende drincken gegeven vor - g - 10 st-

in de marge -125-0-

Wij onderschreven scholt ende gerichtsnabueren/ in desen/ doen konde ende betuijgen/ dat
den voer// genoemde huijssluijden in specie/ ellix in eijgener psoen voer ons mit recht bij ede
verklaert hebben/ dselve benoemden schaeden/ eer meerden als minder to sijn gelijk vorts
dwelcken indessen benauden tijden/ bij onssen armen onvermogenden huijssluijden
Niet geleden en kan worden, ten weij sacken bij hoeger oeverzichet sulx versijn en worden/

Ter orkonde hebben wij desen ondergeschreven ende betiekendt op den
twijntigsten dagh october stilo veteri anno 1601

Dit is **Gerdt Jansen** sijn merrick Scholtus tot Ophemert

Arien Gheritss als buermeester